

**Gevonden portretten:
het echtpaar Johannes van Voorst (VOC kapitein) en
Catharina Johanna Bonneel?**

Willem & Julie van Voorst Vader - de Rechter

December 2009 hebben wij bij Glerum Auctioneers in Amsterdam twee ingelijste pastels gekocht, voorstellende een man en een vrouw in fraaie kledij (figuur 1 en 2). De pastels zijn identiek ingelijst, ongesigneerd en op het zicht van de hand van dezelfde portretteur. Volgens overlevering zouden zij voorstellen "het echtpaar van Voorst den Ouden" uit Middelburg, gedateerd eind 18^e eeuw. Degene, die de portretten te koop aanbood, had ze lang geleden bij een antiquair gekocht met bovengenoemde mededeling.

Onze aandacht was getrokken, omdat het immers schitterend zou zijn als de geportretteerden familie zouden voorstellen. Dat viel niet uit te sluiten, ondanks het feit dat ons geen gegevens bekend waren over enig echtpaar "van Voorst den Ouden" in Middelburg en daarom het naamdeel van Voorst als aanknopingspunt moest worden gezien. Zo begon een zoektocht naar gegevens over de ons welbekende familie van Voorst, in relatie tot de portretten, resulterend in dit artikel en een artikel met als titel "De familie van Voorst: aanvullende gegevens", dat hierna volgt.

Om te beginnen is van belang in welke tijd de twee pastels precies geplaatst kunnen worden: inderdaad eind achttiende eeuw, zoals Glerum volgens overlevering duidde? Na overleg met het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD), afdeling portretten, in Den Haag (voorheen Iconografisch bureau), zijn deze portretten inderdaad te dateren eind achttiende eeuw. Na raadpleging van het bestand van het RKD en vergelijking met andere portretten van onder andere Zeeuwen, die wel zijn gedateerd en eind 18^e eeuw zijn gemaakt, zijn deze portretten op grond van de gedragen kledij en de haardracht, zo goed als zeker te dateren in de periode 1785 – 1790.

Op welke van Voorst in de 18^e eeuw kunnen deze pastels, gezien de datering, betrekking hebben? Zoals PJA v VV (Eindhoven) in de bundel "Verhalen uit Vader-land" in zijn artikel over Johannes van Voorst en zijn voorouders heeft geschreven kwam de naam van Voorst in Zeeland nauwelijks voor. In de 18^e eeuw enkel:

- Johannes van Voorst en zijn vader Hendrik van Voorst, waarvan onze familie afstamt.
- twee in Delft geboren en respectievelijk in Zierikzee en Cadzand / Sint Anna ter Muiden (Zeeuws-Vlaanderen) beroepen predikanten, voorzover bekend geen familie. Van de predikant uit Zierikzee bezit het Zeeuws Archief een gravure. Er is geen enkele uiterlijke gelijkenis met de op onze pastel afgebeelde man. Dit los van het feit dat deze predikant in toga werd afgebeeld, zoals toen gebruikelijk was.
- een burgerwees.

Hendrik van Voorst is vóór 1763 overleden, exacte datum onbekend. Zijn echtgenote, Maria Moncrieff, is in 1787 overleden. Gezien de overlijdensdatum van Hendrik, kan hij niet de afgebeelde man zijn.

Johannes van Voorst is in 1742 geboren. Hij is in 1793 overleden. Van zijn echtgenote, Catharina Johanna Bonneel, is geen geboorte- of sterf-datum bekend. Alleen dat zij haar man heeft overleefd. Johannes is in 1780 teruggekeerd van zijn laatste reis als kapitein van de VOC. Daarna bleef hij aan wal als equipagemeester van de VOC in Middelburg. Hij

bekleedde die functie tot aan zijn dood in 1793 en woonde in die periode in de ambtswoning van de equipagemeester aan de Werf in Middelburg. De pastels zijn dus gemaakt in de periode, dat hij definitief aan wal kwam, Johannes was in 1785, 43 jaar oud. Qua datering zou een portret van Johannes in deze periode zeer wel mogelijk zijn. Qua leeftijd komt dat ook goed overeen met de afbeelding.

Als deze pastels inderdaad een echtpaar Van Voorst uit Middelburg voorstellen, hoe moet men de toevoeging "den Ouden" plaatsen? De naam Den Ouden komt in het Zeeuws archief in de 18^e eeuw maar 3 keer, en niet relevant, voor. "Den Ouden" kan ook gelezen worden als "de oudere" oftewel "senior", maar Johannes van Voorst had geen mannelijke nakomelingen, dus voor hem gaat dat niet op. Wellicht is een verklaring te vinden in beroepsmatige sfeer. In scheepstermen is het gebruikelijk de kapitein van een schip "de oude" te noemen. Johannes kan zo aangeduid zijn geweest in de tijd, dat hij kapitein was en dat kan zo gebleven zijn toen hij definitief aan wal kwam, want hij bleef als equipagemeester de verantwoordelijke voor het bouwen, repareren, bevoorraden en uitreden van schepen en was hierdoor voortdurend in contact met de mensen op de werkvloer. Dat zou kunnen verklaren waarom volgens overlevering niet gesproken is van het echtpaar van Voorst- Bonneel, maar van Voorst "den Ouden".

Bestaat er een verklaring waarom de portretten niet via vererving in onze familie zouden zijn gebleven? Volgens de familiestamboom in het Nederlands Patriciaat van 1991 had Johannes van Voorst twee dochters, onze stammoeder Johanna Elizabeth (die met Willem Lodewijk Vader huwde) en de op 24-jarige leeftijd overleden Johanna Henrietta. Er zijn in de familie portretten van eerdere generaties, dus waarom zouden wij niet meer in het bezit zijn van deze portretten, als die inderdaad het echtpaar Van Voorst-Bonneel voorstellen? Bij onze speurtocht naar meer gegevens over de familie van Voorst vonden wij nog een derde dochter, zijnde Maria Jacoba van Voorst, gehuwd met Marinus Antonie Catshoek. Zij zou de oudste dochter van Johannes van Voorst kunnen zijn. Het is mogelijk, dat na het overlijden van Johannes en zijn echtgenote deze portretten dus niet naar zijn dochter, onze "stammoeder" Johanna Elizabeth, maar naar zijn oudste dochter Maria Jacoba zijn gegaan.

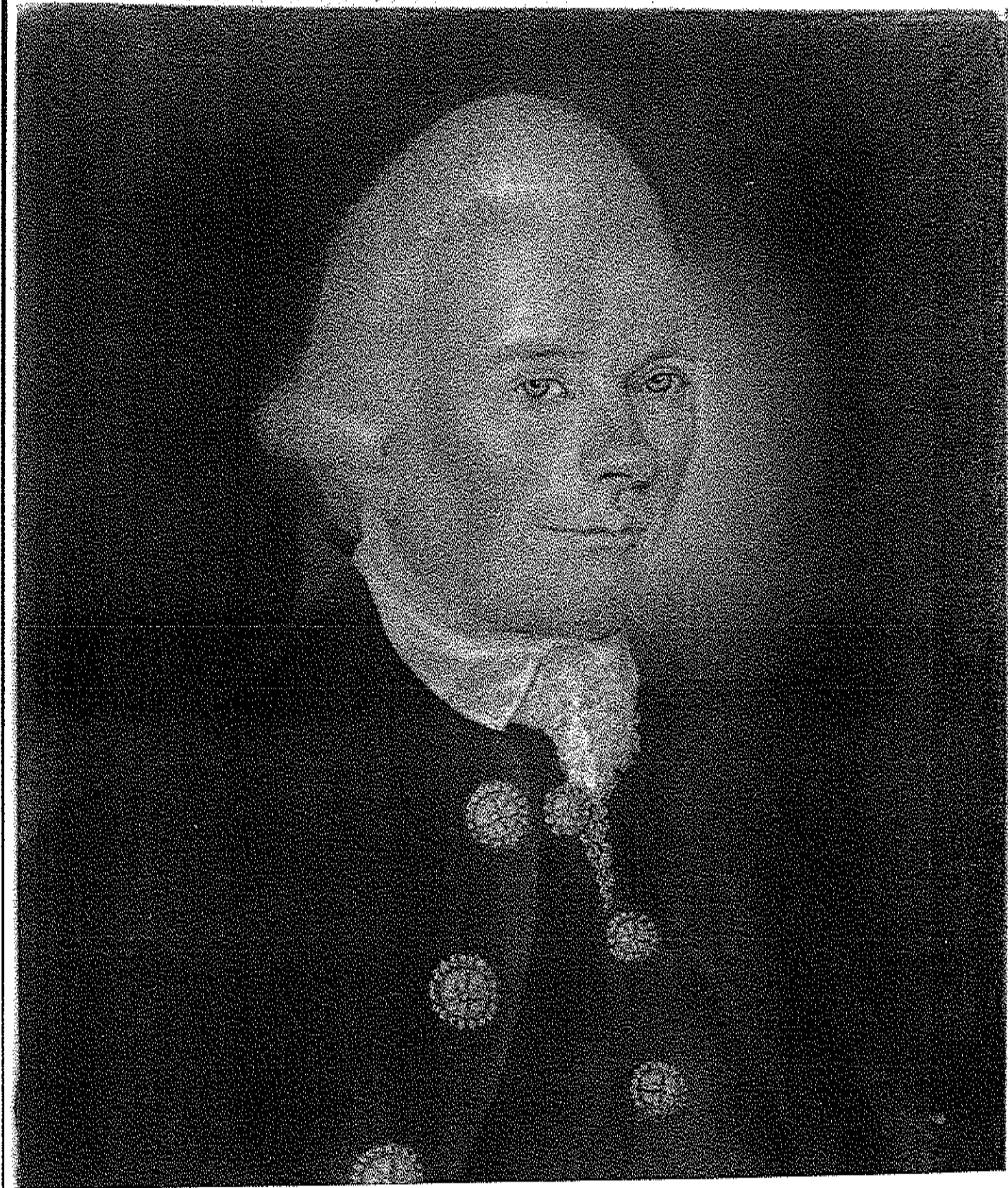
Uit het huwelijk van Maria Jacoba en Marinus Anthonie Catshoek zijn twee zonen en een dochter geboren. De oudste zoon kreeg een zoon, die op zijn beurt ook een zoon kreeg (laatstgenoemde had geen nakomelingen en overleed in 1944). De tweede zoon kreeg een zoon, maar diens twee huwelijken bleven kinderloos. De dochter huwde pas op hogere leeftijd. Zij kreeg evenmin kinderen. Als deze portretten na het overlijden van Maria Jacoba en Marinus Anthonie in de familie waren gebleven, wellicht naar de oudste zoon en vervolgens naar diens zoon, kan het zijn, dat ze op enig moment in "vreemde handen" zijn gekomen. Immers de tak van Maria Jacoba en Marinus Anthonie is in 1944 uitgestorven. Dat kan ook verklaren waarom er zo weinig bezittingen meer in onze familie zijn van Johannes van Voorst. De nalatenschap van het echtpaar van Voorst-Bonneel werd immers bij helfte verdeeld.

Over Maria Jacoba van Voorst in het andere artikel meer.

Hulst, mei 2009

Figuur 1: Johannes van Voorst (1742-1793)

Figuur 2: Catharina Johanna Bonneel, echtgenote van Johannes van Voorst

Naschrift bij het artikel 'Gevonden portretten: het echtpaar Johannes van Voorst (VOC kapitein) en Catharina Johanna Bonneel'

In augustus 2011 berichtte de heer F. van den Kieboom, archivaris van de gemeente Tholen mij, dat hij zich verdiepte in de Tholense familie Catshoek en kennis had genomen van de website www.familievanvoorstvader.nl. Hij had mijn artikel over de 'De familie van Voorst: aanvullende gegevens' gelezen.

De heer Van den Kieboom kon mij bevestigen dat Maria Jacoba van Voorst gehuwd was met Marinus Anthonie Catshoek. In het bevolkingsregister van Tholen wordt als haar geboortedatum c.q. plaats 1 april 1768 te Middelburg vermeld.

De bevestiging dat Maria Jacoba van Voorst een dochter is van Johannes van Voorst en Catharina Johanna Bonneel blijkt volgens hem uit het volgende. Bij de doop van haar dochter Catharina Johanna Catshoek op 23 juni 1793 wordt als enige getuige vermeld: Catharina Johanna Bonneel, weduwe van J. v. Voorst, grootmoeder van moederszijde. Bij de doop van haar zoon Willem Johannes van Voorst Catshoek op 10 februari 1796 te Tholen worden als getuigen vermeld: Anthonij Willem Philipse (n.b. de echtgenoot van haar zuster Johanna Henrietta van Voorst) en Catharina Johanna Bommel, weduwe van J. v. Voorst (Bommel zal verkeerd gespeld zijn). Bron: Doopboeken NH Kerk te Tholen.

Hiermee zijn in het artikel 'De familie van Voorst; aanvullende gegevens' voldoende aanknopingspunten aangevoerd en is met de mededeling van de heer Van den Kieboom voldoende bewijs geleverd dat Maria Jacoba van Voorst een zuster is van onze stammoeder Johanna Elizabeth van Voorst. Ik ben de heer Van den Kieboom dan ook zeer erkentelijk voor het uit eigener beweging oplossen van dit vraagstuk.

Hulst, december 2014

Julie van Voorst Vader- de Rechter